

Adattármustra. Szervezetek

A sorozat egyes számaiban független szakemberek értékelik a magyar nyelvű internet könyvtári szempontból fontos tartalomszolgáltatásait megadott szempontok szerint; ez alkalommal a szervezeteket és intézményeket nyilvántartó információforrásokat. A bírálatok a használók számára fontos kezelőfelülettel, keresőrendszerrel, tartalommal és metaadatokkal foglalkoznak. Az értékelések egyrészt segítséget nyújtanak a rendszerek minél eredményesebb használatához, másrészt felhívják a fejlesztők és a karbantartók figyelmét a szolgáltatás hiányosságaira, a jövőbeli minőségi javítások érdekében.

Társadalmi Szervezetek és Alapítványok Névjegyzéke

Honlap:

[http://www.birosag.hu/engine.aspx?page=ta
rsszervsearch](http://www.birosag.hu/engine.aspx?page=ta
rsszervsearch)

E-mail: szekesztoseg@oith.birosag.hu

Fenntartó: Országos Igazságszolgáltatási
Tanács Hivatala

Értékelés dátuma: 2008. november 9.

Értékelő: Drótos László

Általános értékelés

A Magyarországon bejegyzett civil szervezetek „hivatalos” adattárát a *Bíróságok Portál* (*birosag.hu*) részeként, annak egyik – 2008 tavaszán átadott – szolgáltatásaként érhetjük el. Június végétől ugyanez a nyilvántartás lekérdezhető a *Civil Információs Portál*ról is (www.civil.info.hu/modules/Orgs), de ott csak név és irányítószám szerinti keresés van; a keresőkérdés viszont továbbadható más adatbázisok felé, így ott néhány kattintással azt is megtudhatjuk, hogy egy adott szervezet milyen támogatásokat nyert el, mennyi 1%-os SZJA-felajánlást kapott, van-e képviselője az NCA elektorai között, és milyen egyéb adatokat tartanak róla nyilván más civil adattárakban – ami nagyon hasznos lehetőség, ha egy egyesület vagy alapítvány „komolysága” után érdeklődünk, és nem elégszünk meg azokkal az információkkal, amelyeket a saját honlapján vagy szórólapján állít magáról. A *birosag.hu* címen levő kereső ezzel szemben csak azokat az alapadatokat közli, amelyeket a szervezetet bejegyző bíróság szolgáltat: név, székhely, képviselő, tevékenység célja, állapot, valamint nyilvántartási azonosítók és dátumok. És sajnos nemcsak az egyes adatrekordok ilyen

„szükszavúak”, hanem maga az adattár honlapja is: a felhasználó semmi háttérinformációt nem kap a szolgáltatásról. Így csak a *kapcsolat.hu* közösségi portálon április 17-én megjelent cikkből sikerült annyit megtudni, hogy az *Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala* (OITH) által 2003-tól vezetett számítógépes nyilvántartás került fel az internetre 2008-ban (a *Szociális és Munkaügyi Minisztériummal* együttműködve), amely akkor 77 345 szervezet adatait tartalmazta (ez most már közel 97 000), és hogy egy kormányhatározat szerint idővel magát a nyilvántartásba vételt és a változások bejegyzését is elektronikusan tehetik majd meg a szervezetek képviselői. Jelen formájában az adattár tehát csupán lekérdezésre alkalmas, és csak tájékoztatásra, illetve a névazonosságok elkerülésére szolgál, továbbá nem „közhiteles”, vagyis igazán hivatalos adatokat továbbra is csak a civil szervezetet bejegyző bíróságtól lehet beszerezni. Úgyhogy bár örülni kell, hogy ez a mindig is nyilvános, de korábban távolról nem hozzáférhető adatbázis végre hálózaton át is használható, még sokat kell tenni a tényleges cél eléréséhez: vagyis a civil szervezetek nyilvántartásának egyszerűbbé, gyorsabbá és olcsóbbá tételéhez. Ha majd az érintettek már online is kérhetik adataik módosítását, az sokat javíthat az adattár minőségén is, mert jelenleg eléggé hibás és hiányos.

A tesztelés során talált három komolyabb hiányosság a következő:

1. A néhány soros használati utasításon kívül nincsen semmilyen tájékoztató az adattárról: például készítő, tartalom, méret, hiányok, forgalom, frissítés módja és üteme, továbbfejlesztési tervek stb. Legalább a szolgáltatás ünnepélyes elindításakor megjelent sajtóhírekre lehetnének ugrópontok, és néhány automatikusan előállítható statisztikai adatot ki lehetne írni,

amelyek nem igényelnek emberi munkát és karbantartást.

2. A keresőúrlap elég keveset tud: csak AND kapcsolat van a beírt betűcsoportok és a mezők között, és a szöveges adatoknál mindkét oldalon automatikus a csonkolás, ami igen megnehezíti például a vak embereket segítő szervezetek megtalálását, mert többek között a „falvak”-kal és „lovak”-kal kapcsolatos egyesületek is megjelennek a 273 tételes listában.
3. Egy-egy szervezetről nagyon kevés információ van, és az egyetlen valóban informatív mező: a *Cél leírása* az eseteknek valamivel több, mint a felében van csak kitöltve. Bár ez a bírósági névjegyzék eredetileg elsősorban belső, adminisztrációs célokra készülhetett, és van már több alternatív, a nonprofit szervezetekről jóval részletesebb leírást tartalmazó adattár is az interneten, de mivel ezek rendszerint önkéntes regisztráción alapulnak, ezért mégiscsak az OITH-é az egyetlen teljes és hivatalos nyilvántartás ezekről, így a felhasználók joggal várhatják el, hogy a *birosag.hu* portálon minden nyilvános adatot megtalálhassanak minden bejegyzett vagy már törölt társadalmi szervezetről és alapítványról. Ha ez az elvárás nem is teljesíthető egyhamar, azért meg kellene fontolni a mezők kibővítését legalább olyan alapadatokkal, mint az e-mail és honlapcím; a földrajzi körzet, amelyre a szervezet tevékenysége kiterjed; a tevékenységet leíró kulcsszavak; és ismételhetővé tenni a *Cél szerinti besorolás* mezőt, mert sok szervezet nem csak egyféle dologgal foglalkozik; és például azokról, amelyeket a *nemzetközi tevékenység* kategóriába soroltak be, így most semmi nem derül ki, azon túl, hogy vannak külföldi kapcsolataik.

Összefoglalva: Az e-közigazgatás magyarországi terjedése során fontos lépés volt a *Társadalmi Szervezetek és Alapítványok Névjegyzékének* internetre kerülése, de csak első lépésnek tekinthető, mivel ahhoz, hogy az érdeklődők valóban megtaláljanak minden lényeges adatot egy-egy szervezetről, még mind a keresőfelületen, mind pedig az adattár részletességén és feltöltöttségén javítani kellene. Ahhoz pedig, hogy maguk a szervezetek is elektronikus úton tudják bejegyeztetni és módosítani az adataikat, meg kell oldani a tervbe vett továbbfejlesztést. Addig is egy, a szolgáltatást részletesebben ismertető (esetleg többnyelvű) tájékoztatóval, valamint – a *Civil Információs Portál* mintájára – más hasonló adatbázisok felé átadott keresésekkel lehetne javítani az oldal használhatóságát, hasznosságát.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- Az adattár a *Sense/Net* tartalomkezelő (CMS) rendszerrel készült *Bíróságok Portál*ba épül bele, annak a keretrendszerét és beépített funkcióit használja. A *birosag.hu* nyitólapon jobbra lent, az aloldalakon pedig balra lent, meglehetősen eldugott helyen lehet rákattintani arra a képre, amely az adattár kezdőlapjára és egyben kereső úrlapjára visz. Jó lenne egy szöveges ugrópontot tenni a honlap „Keresés” feliratú dobozába is, ami jóval láthatóbb helyen van, és logikusabb is ott keresni ezt a szolgáltatást, mint a lap alján. (A második logikus hely, az „Oldaltérkép” pedig nem működik, hibaüzenetet kapunk, ha rákattintunk.)
- A profi CMS rendszernek köszönhetően a felület esztétikus, jól áttekinthető, és mindenféle kényelmi funkcióval ellátott (pl. nyomtatás, e-mailküldés, könyvjelző felvétel, navigációs eszközök) (*1. ábra*). Az egész adattár tulajdonképpen csak háromféle képernyőből áll: a keresőlap, a találati lista és a részletes adatlapok. Bár nem tüntetik fel, de a teljes portál 800 képpont széles képernyőhöz készült, így az állandó és elég széles menüoszlop mellett nem sok hely marad a tényleges adatoknak akkor sem, ha nagyfelbontású monitoron nézzük. Ez különösen a *Cél leírása* mezőnél kellemetlen, mert ott esetenként elég hosszú szövegek vannak, amelyek így sok-sok rövid sorra tördelve jelennek meg, megnehezítve az olvasást. (Hasonló a probléma a nyomtatási képpel is, ami nagyon papírpazarló, mivel az adatok a lap egyik felét foglalják csak el.)
- Ha karakteres böngészővel (lynx) akarjuk használni és felolvasatni a felületet, akkor szintén kellemetlen, hogy előbb minden alkalommal a menükön és az úrlap ismertetőjén kell végigvergődni, amíg eljutunk a keresőmezőig. De a találati listában amúgy is akadályba ütközünk, mert a javascripttel megoldott hiperhivatkozás miatt a lynx-szel nem tudunk eljutni a szervezetek adataihoz, hanem egy *Unsupported URL scheme!* hibaüzenetet kapunk. (Ezen a ponton hasonló módon elvérzik a fogyatékkal élők által kedvelt másik böngésző, az Opera is.) Az akadálymentességgel amúgy is baj van, mert bár van egy betűnagyító ikon a CMS rendszerben, de ez csak egyetlen fokozattal növeli a méretet, és az apróbetűs, szürke színű szövegek – különösen a lenyitható menükben – még így is elég rosszul olvashatók a nagyfelbontású monitorokon. Érdemes volna egy *accessibility validator*tal is ellenőrizni az oldalt, hogy mennyire felel meg az akadálymentesítési elveknek (amelyek a kor-

mányzati weboldalak számára erősen ajánlottak). Ezekkel még olyan hibák is észrevehetőek, mint például hogy a *Jogerőre emelkedés dátuma* sor „ig:” mezőjének lebegő sűgője mindössze ennyi: „ToolTip”.

- A trükkös javascript-hivatkozások miatt nem lehet egy adott szervezet adatlapjának címét levélben elküldeni vagy felvenni a kedvencek közé; hiába kínál ilyen funkciókat a keretrendszer, minden esetben a kezdőlap URL címe kerül elküldésre vagy elmentésre. Bizonyára igen hasznos volna, ha a szervezetek saját honlapjáról vagy más civil adatbázisokból hivatkozni lehetne a megfelelő hivatalos bírósági nyilvántartásra, adatlapra.
- Csak magyar felület van, pedig feltehetően a külföldieket is érdekelheti ez az adatbázis, akár azért, mert potenciális partnereket keresnek, akár azért, mert utána szeretnének nézni egy őket megszólító magyar egyesületnek, mozgalomnak, pártnak, egyháznak, alapítványnak stb. Van ugyan egy *English, Deutsch, Français* menüsor az oldalak tetején, de ezekre kattintva csak 2-3 ismertetőt találunk az adott nyelven a magyarországi igazságszolgáltatási rendszerről. Ami azt illeti, a hazai felhasználók sem kapnak sok tájékoztatást: a kereső rövid ismertetésén túl semmilyen információt nem tudunk meg a szolgáltatásról, pedig a laikusoknak még az sem egyértelmű, hogy milyen típusú csoportosulások tartoznak a társadalmi szervezetek közé, vagy hogy mit jelöl a *Jogerőre emelkedés dátuma*, és miért 2010. 01. 01. ez a dátum sok szervezetnél?
- Visszajelzési lehetőségünk a „Kapcsolat” menüpont alatt megadott két e-mail címen van; és ide irányít a „Elégedettségi felmérés” gomb is. A *Gyakran Ismételt Kérdések* között nincsen az adattárra vonatkozó kérdés és válasz, de hogy gyakran érkezhettek ilyen kérések/kérdések is, azt az a felirat jelzi, amely minden adatlap alján megjelenik: „Felkérjük a Tisztelt Felhasználókat, amennyiben valamelyik szervezetnél a tudomásuktól eltérő adatok szerepelnek, a szervezetet bejegyző bíróságokhoz forduljanak erre vonatkozó észrevételeikkel.” A felhasználók bizonyára nehezen értik meg, hogy miért nem lehet e-mailben jelezni egy hibás vagy hiányos adatot egy internetes adattár esetében, de egyelőre még csak a hagyományos, papíralapú ügyintézés működik. Azt viszont tényleg nem indokolja semmi, hogy miért nem lehet egy kattintással átugrani a szervezet adatlapjáról az azt bejegyző bíróság elérési adataira, holott a bíróságok címjegyzéke is a portál része.

1. ábra A szolgáltatás kezdőlapja és egyben a keresőfelülete

Keresőfunkciók, találatok

- Egyetlen keresőfelület van, amivel – a *Képviselő* és az *Országos nyilvántartásbeli* azonosító kivételével – minden publikus adatmezőre lehet keresőfeltételeket tenni, és ezek logikai AND kapcsolatban vannak egymással. A kötött tartalmú mezőknél lenyíló menükkal vagy kipipálható négyzetekkel választhatunk, és az előbbieknél egyszerre csak egy feltételt tudunk beállítani, ami így nem elég rugalmas, hiszen mivel egy szervezet csak egyetlen tevékenységi körbe kerül besorolásra, ezért néha hasznos volna OR kapcsolattal egyetlen menetben lekeresni olyan hasonló kategóriákat, mint például a *közbiztonság-védelmi tevékenység* és a *polgári védelmi tevékenység*, de erre nincsen lehetőségünk.
- A szabad szöveges mezőknél mindkét oldalon automatikus csonkolás van és az ismertető ennek kikapcsolására nem ad tanácsot, pedig az olyan rövid szavakra, mint a *vak, báb, ló, sí* stb. emiatt rengeteg hamis találat van, esetleg olyan sok, hogy a kereső nem is jeleníti meg őket, így az ezekkel foglalkozó szerveződések nem kereshetők ki könnyen és pontosan. A megoldás a

kulcsszavazás bevezetése, illetve szöveges mezőknél a joker karakterek kifinomultabb használata lenne. Van ugyan egy joker: a % jel, ami tetszőleges számú karaktert helyettesít, de ennek jelentőségére nem jól hívja fel a figyelmet az úrlap ismertetője. Látszólag fölösleges is (az automatikus csonkolás miatt), de valójában használni kell olyankor, amikor egynél több betűcsoportot írunk a keresőmezőbe, mert egyébként lehet, hogy nem lesz találat. Vagyis például a „Szervezet neve” mezőben az *elekt könyv* keresés nem ad eredményt, csak az *elekt% könyv%*, mert az automatikus csonkolást a rendszer a teljes beírt kifejezésre értelmezi és nem különkülön minden szóra. Szerencsére az ékezetes és ékezet nélküli magánhangzók között különbséget tesz a kereső, így legalább ez nem növeli a hamis találatok számát; a kis- és nagybetűket viszont nem különbözteti meg – ez a köznevekkel hasonló alakú személy- és földrajzi nevek esetében adhat téves eredményeket.

- Maga a keresés elég gyors, még rövid szavak és sok találat esetén is, igaz háromezernél több tételnél csak egy piros felirat jelenik meg a találati lista helyett, amely a keresőfeltételek szűkítését javasolja. Jó tulajdonsága az úrlapnak, hogy megmaradnak rajta a beállítások, így ha nincs vagy túl sok a találat, akkor nem kell teljesen előlről kezdeni a feltételek beírását. Azért egy törlőgomb nem ártana a Keresés gomb mellé, amivel az úrlap újra alapállapotba állítható.
- A találati lista a nyilvántartási számot, a szervezet nevét és székhelyét, valamint a bejegyzés állapotát (érvényes: zöld pipa, törölt: piros X) mutatja (2. ábra). Csak 15 tétel jelenik meg egy oldalon (de ha ennél kevesebb van, akkor is az „1-15 elem megjelenítve” felirat íródik ki), így egy nagyobb halmaznál meglehetősen sokat kell lapoznunk. Ráadásul nem is ugrálhatunk szabadon a listában, mivel csak a halmaz előző és következő 15 tételére, valamint a közepére vagy a végére tudunk átlépni. Az egyetlen rendezési szempont a szervezet neve, de a névelők és az ezekben a nevekben gyakori idézőjelek, sőt esetleg a név elé hibásan bevitt szóközők is belejátszanak a rendezésbe, így a nagyobb találati listák eleje elég kaotikus. Nem lenne nehéz programozói feladat egy írásjel és névelő nélküli „besorolási nevet” is generálni a névadatból és eszerint rendeztetni a találati listát. És talán az sem volna bonyolult, hogy a lista székhely, bejegyzési év, vagy akár tevékenység típus szerint is rendezhető legyen – a felhasználók számára mindenesetre nagyon hasznos lenne. Különösen azért, mert a lista elmentésére/exportálására

nincsen lehetőség (eltekintve a vágólapon át történő, 15 tételenkénti kimásolgatástól), így egy szövegszerkesztőben vagy táblázatkezelőben sem rendezheti át, vagy csinálhat belőle statisztikai számításokat az, aki nem egy konkrét szervezet adataira kíváncsi, hanem egy nagyobb halmazt szeretne áttekinteni vagy kielemezni.

Keresés a Társadalmi Szervezetek és Alapítványok Névjegyzékében

1 - 15. elem megjelenítve, összesen 12 találat.

Sorszám	Megyei nyilvántartási szám	Szervezet neve	Székhely	Állapot
1.	92/2007	"SZŰV-DIGITARI" Alapítvány	Győr	✘
2.	11974/2006	DIGITALFILM Filmalkotók Magyarországi Digitális Jogkezelő Egyesület	Budapest	✔
3.	10130/2007	Digitális Esélyegyenlőség Alapítvány	Budapest	✔
4.	7406/1997	Digitális Kultúra Fejlesztéséért Egyesület	Budapest	✔
5.	2637/2008	Digitális Magyarországért Egyesület	Monostorpályi	✘
6.	11664/2007	Digitális Média Forgalmozók és Felhasználók Közhasznú Egyesülete	Budapest	✔
7.	6206/2007	Digitális Város Alapítvány (Digital City Foundation)	Budapest	✘
8.	10208/2007	Digitálisan Archivált Tudás Alapítvány - DATA	Budapest	✔
9.	285/2003	Digitart Stúdió Egyesület	Budapest	✘
10.	8212/2008	Krúdy Gyula (Digitális) Alapítvány	Budapest	✔
11.	850/2003	Nemzeti Kottavagyongyűjtés és Előadását Segítő Alapítvány	Szeged	✔
12.	2466/2006	Sárréti Digitális Gyűjtemény Alapítvány	Déaványa	✔

1 - 12

2. ábra Egy találati lista a működő és már törölt szervezetek adataival

- Ugyancsak rontja a felhasználói élményt, hogy a részletes adatlapokon nincsen lapozási lehetőség, mindig vissza kell térni a találati listához, és ha ezt az erre szolgáló *Vissza a találatokhoz* felíratra kattintva tesszük meg a böngésző visszagombja helyett, akkor valójában egy új lekérdezést futtatunk le az adatbázison, ami minden alkalommal legalább 2-3 másodperces várakozást eredményez.

Tartalom, minőség

- Miután a névjegyzék a szervezeteket és alapítványokat bejegyző bíróságok által beszolgáltatott adatokból készül, ezért – elvileg – sokkal teljesebb és pontosabb, mint más, önkéntes adatszolgáltatásokon alapuló civil intézményi regiszterek. A szolgáltatás fejlesztői azonban nem tájékoztatják a használókat arról, hogy milyen ütemű az adattár frissítése, mennyi idő alatt kerülnek át a bíróságoknál tett módosítások az internetes nyilvántartásba és hogy van-e valamilyen minőségbiztosítási folyamat a háttérben. Az egyetlen erre vonatkozó utalás a kezdőlapon: „A névjegyzék nem közhiteles, a névazonosság kiszűrésére, tájékoztatásra szolgál, a hiteles ada-

tokat a bejegyző megyei (fővárosi) bíróságok nyilvántartásai tartalmazzák!” mindenestre azt sugallja, hogy csak korlátozottan bízhatunk meg az adattárban levő információk helyességében és érvényességében. Ugyancsak elbizonytalanítják a felhasználót az olyan gikszerek, mint a feltehetően a tesztüzem idejéből benne maradt *Próba megye az Eljárt bíróság neve* menüjében, amelyhez ráadásul három bejegyzett szervezet is tartozik, ilyen adatokkal: *Képviselő: jujop jooj*, vagy *Cél leírása: Párt, Lányok a gáton*.

- Az adattár méretére, gyarapodásának ütemére és az egyes mezők kitöltöttségének arányára vonatkozóan sincsen tájékoztatás, pedig ezek is fontos információk lennének ahhoz, hogy felmérjük az adattár értékét és a keresési stratégiánkat is befolyásolják (pl. ha a *Cél szerinti besorolás* mező az esetek nagy részében nincs kitöltve, akkor nem érdemes eszerint szűkíteni, mert így nagyon sok, egyébként releváns találatot elveszítünk). Szerencsére, ha csupán egy % jelet írunk be az egyes mezőkbe, akkor bizonyos méreteket és arányokat megkapunk. Ezzel a módszerrel a jelen értékelés írásakor a következők derültek ki: összesen 96 759 rekord volt az adatbázisban, ebből 78 144 a hatályban levő bejegyzés. A szervezet célja 35 737 esetben nincs megadva és 8761 esetben az *Egyéb* kategóriába lett sorolva. 51 467 tételnél van csak szöveges ismertetés, vagyis csaknem minden második szervezetről nem derül ki, hogy pontosan mivel is foglalkozik (hacsak a neve nem határozza meg egyértelműen).
- Ugyancsak fontos információ lenne, hogy mettől meddig vannak adatok a rendszerben, és hogy milyen gyakorisággal frissülnek? Erről ennyit sikerült kideríteni: a legrégebb bejegyzett szervezet a *Barátság Horgászegyesület*, amely a nyilvántartás szerint 1984 óta működik folyamatosan, de lehetséges, hogy ez adatbeviteli hiba, mert ezen kívül csak 1989-től vannak bejegyzések. Ugyancsak gyanús az a 256 tétel, amelyeknél a jogerőre emelés éve 2010, bár elképzelhető, hogy ennek valami adminisztrációs oka van. A tesztelés hetében 24 bejegyzés emelkedett jogerőre, vagyis az adattár karbantartása folyamatosnak tűnik.
- Egy-egy adatrekord 14-féle mezőből áll (3. ábra), ezek egy része elég laza szerkezetű: például a *Székhely (utca, hsz)* vagy a *Képviselő(k)* adatmezők szintaxisa sincsen egységesítve, így előbbire nem lehet pontosan keresni (pl. *Apáczai krt*, *Apáczai körtér*, *Apáczai Csere János körtér* egyaránt előfordul), utóbbi pedig valamiért ki is maradt a keresőúrlapból, pedig nem lenne ha-

szontalan, ha utána lehetne nézni, hogy ki milyen társadalmi szervezeteknek képviselője vagy elnökségi tagja. A szervezetek tevékenységük célja szerint 17-féle kategóriába vannak besorolva, mindegyik legfeljebb csak egy csoportba tarthat, ami elég szerencsétlen helyzetekhez vezet, hiszen egy-egy egyesület vagy alapítvány többféle tevékenységet is folytathat, de így csak egyféle alapján található meg (ha egyáltalán besorolták valahová). A *Magyar Űrkutatásért Alapítvány* például a *foglalkoztatási csoportok* közé tartozik, és nem a sokkal jellemzőbb *kutatási tevékenység* kategória alá. A *Típus* mező pedig mindössze kétféle választási lehetőséget kínál: *Alapítvány* vagy *Társadalmi szervezet*. Ennek bizonyára valamilyen jogszabályi magyarázata van, de az adattár használói számára sokkal jobb volna, ha a társadalmi szervezeteket további típusokba sorolnák, és így szűkíteni lehetne a keresést pártokra, szakszervezetekre, egyházakra, egyesületekre, közhasznú társaságokra stb. is.

Bíróság kezdőoldal // Társadalmi szervezetek keresése	
Társadalmi szervezetek részletes adatai	
Szervezet neve	Magyar Elektronikus Alírárs Szövetség
Szervezet székhelye (írsz)	1224
Szervezet székhelye (település)	Budapest
Szervezet székhelye (utca, hsz)	Sík utca 15.
Képviselő(k)	Almási János / elnök egy eln.taggal, Balázs István / eln.tag, Brehel József / eln.tag, Csapodi Márton / eln.tag, Rózsahegy Zsolt / eln.tag
Típus	Társadalmi szervezet
Cél szerinti besorolás	szakmai, gazdasági érdekképviseleti tevékenység
Cél leírása	A Szövetség célja, hogy az elektronikus aláírást és annak rokon, kapcsolódó és származékos technológiát népszerűsítse, széleskörű hazai bevezetésüket támogassa, elterjedésüket elősegítse.
Állapot	Bejelentés alapján módosított
Magyei nyilvántartási szám	10808 / 2006
Országos nyilvántartásbeli azonosító	20290 / 2003
Eljárt bíróság neve	Fővárosi Bíróság
Határozat száma	61307 / 2003 . 9
Jogerőre emelkedés dátuma	2006. 11. 04.
<small>Felkérjük a Tisztelt Felhasználókat, amennyiben valamelyik szervezetnél a tudomásuktól eltérő adatok szerepelnek, a szervezetet bejegyző bíróságokhoz forduljanak erre vonatkozó észrevételeikkel.</small>	
Vissza a találatokhoz	

3. ábra Egy szervezet adatlapja

- Bár a névjegyzék kezelőfelülete nem sok szöveget tartalmaz, néhány hibát azért sikerült így is elkövetni benne. Az egyik az *Állapot* mező magyarázó szövegében van, amely „piros pipát” említ, miközben a törölt bejegyzéseket valójában piros X-ek jelzik. A másik szépséghiba, hogy az úrlapon választható opcióknál valamiért mellőzték a hosszú „ő” és „ű” betűket: pl. *jogvédő*, *szabadidős*, *jogerős*, *tűzoltási*. De ennél sokkal nagyobb bajok vannak az adatokban: láthatóan sem az azokat benyújtó szervezetek képviselői, sem az azokat az adattárba betöltő adminisztrátor nem ellenőrizte őket. Különösen a *Cél leírása*

mezőben hemzsegnek a „sajtóhibák”, de a többi adatnál is előfordulnak néhol, még a névben is. A szervezetek tevékenységének leírásában 1-2 perc alatt lehet ilyen elírásokat találni: *ház építtése és működésének, kulturális kikapcsolódás, hygományos gazdálkodás* stb., és a gyakori gépelési hibának számító *vállakoz* betűcsoportra is 27 találat van. A feltehetően egy szövegszerkesztőből vagy táblázatkezelőből betöltött szöveges adatok még tovább romlottak, mert a gondolatjelek kérdőjelekké konvertálódtak (pl. *gazdálkodó szervezetek ? tudomány ? állam négyzetének*) és mert bennük maradtak a sorvégi elválasztójelek (pl. *újságírók érdekképviselete*). Utóbbi nemcsak szépséghiba, hanem a keresés pontosságát is rontja, hiszen az elválasztott szavakra nem lehet rátalálni.

Metaadatok, adatcsere

- A honlap és az adattár weblapjának fejlécében is csak a *title* mező lett kitöltve, és bár van bennük *description* és *keywords* is, de ezek üresek. Jó volna valahogyan elérni, hogy a kormányzati, közszolgálati webhelyeken a Dublin Core ajánlás szerinti metaadatokat adják meg, hiszen ezek nemcsak a megtalálhatóságukat segítik, de ugyanúgy hitelesebbé és szakszerűbbé teszik ezeket a szolgáltatásokat, mint a papírkiadványokon levő fejlécek és impresszumok.
- Nem sikerült utalást találni arra, hogy maguk a névjegyzéki adatok elérhető lennének valamilyen szabványos adatcsere-formátumban, vagy hogy legalább terveznének ilyet. Pedig ahhoz, hogy igazán hatékony keresők és egymással összekapcsolható adatbázisok jöhessenek létre a weben, többek között a cég- és szervezetnyilvántartások metaadatait is egységes módon kellene hozzáférhetővé tenni.

Határon Túli Magyar Kulturális Intézményi Adattár és Határon Túli Magyar Kulturális Intézmények és Szervezetek Kutatási Adatbázisa

Honlap: <http://www.htmkultura.mtaki.hu>

E-mail: mandel@mtaki.hu

Fenntartó: MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet

Értékelés dátuma: 2008. november 10.

Értékelő: Ternai Zita

Általános értékelés

2002 végén a Magyar Tudományos Akadémia Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet megbízást kapott a Kárpát-medence magyar kulturális

intézmény- és szervezetrendszeri nyilvántartásának elkészítésére. Létrehoztak egy konzorciumot, amelyben több magyarországi és határon túli kutatóintézet vett részt azzal a céllal, hogy a kisebbségi magyar kultúrát minél szélesebb körben feltérképezzék. A felmérés és az eredményeképpen létrehozott két rendszer – a *Határon Túli Magyar Kulturális Intézményi Adattár* és a *Határon Túli Magyar Kulturális Intézmények és Szervezetek Kutatási Adatbázisa* – a 2003–2004-es kutatás eredményeit prezentálja. Ebből következik, hogy lezárt nyilvántartásról van szó, így használatuk csak egy pillanatképet kapunk a néhány évvel ezelőtti adatokról. Érdemes lenne a nagymértékű belefektetett munkát aktualizálni – de gondolom, a kutatás anyagi keretei csak ennyit engedtek.

A www.htmkultura.mtaki.hu honlapról külön-külön érhető el a két kataszter (4. ábra). A *Határon Túli Magyar Kulturális Intézményi Adattár*

(www.htmkultura.mtaki.hu/oka/) a hét környező ország: Ausztria, Horvátország, Szerbia és Montenegró, Románia, Szlovákia, Szlovénia és Ukrajna kulturális intézményeinek és szervezeteinek neve, címe és elérhetőségei mellett a tevékenységükről és az alakulásuk időpontjáról is tájékoztat. A *Határon Túli Magyar Kulturális Intézmények és Szervezetek Kutatási Adatbázisa*

(www.kultkataszter.mtaki.hu) az intézményeknek több jellemzőjét mutatja be. Az alapadatok mellett a személyi állományról, az infrastruktúráról és eszközellátottságról, a gazdálkodásukról, a pályázatokról, a kapott magyarországi támogatásokról és az ott folyó szakmai tevékenységekről is tájékoztat. A két nyilvántartásban azonos intézményekre kereshetünk, csak nem azonos módszerrel.

A tesztelés során talált komolyabb hiányosságok:

1. Nagyon fontosnak tartanám az adatok aktualizálását, újabb intézmények és szervezetek felkutatását. 2003–2004-ben még viszonylag kevés helyen volt elektronikus levélcím és saját honlap. Ezeket a hiányosságokat pótolni kellene, hogy naprakész adatok legyenek róluk, illetve segítene az izoláltságuk feloldásában is.
2. Az *Adattár* semmiféle súgót nem tartalmaz a keresés használatára, lehetőségeire vonatkozóan. Az *Adatbázis* néhány tanácsot ad ugyan, de nem teljes körűen igazít el.
3. Súlyos hiányosság, hogy a *Határon Túli Magyar Kulturális Intézményi Adattár* nem írja ki a találatok számát. A találati lista egyes tételei vannak csak megszámozva, így teljesen a végére kell görgetni ahhoz, hogy megtaláljuk a választ. A végéről viszont csak az előző módszerrel tu-

dunk visszajutni az elejére, a navigációt nem segíti például egy „Vissza a lap tetejére” feliratú gomb.

4. Egyik rendszer sem kínál mentési lehetőséget sem a találatok listájához, sem az egyes adatlapokhoz. Szükség lenne nyomtatási nézetre, illetve nyomtatási lehetőségre is.

4. ábra A közös nyitólap

Összegzés: A hasonló honlapok rossz tapasztalata, hogy készítőik általában kevés információt szolgáltatnak a projektről. Itt viszont bőszeges tájékoztatást kapunk a kutatás előzményeiről, céljáról, a kutatási program felhasználási lehetőségeiről, az ütemtervről, a vizsgált témakörökről. Sikerült létrehozni egy olyan létfontosságú, globális információs anyagot, amely a kisebbségi magyar kultúra kutatásához megfelelő alapot ad. A kérdőíves lekerdezés során összesen 2879 intézményt tártak fel, ami a határon túli magyar szervezetek és intézmények széles körét reprezentálja. Ez lehetőséget nyújt arra is, hogy akár a magyarországi, akár más országbeli intézmények könnyebben felvegyék egymással a kapcsolatot, szervezzenek közös programokat, vagy készítsenek közös projekteket. Nem beszélve arról, hogy könnyebben megtalálhatják őket a pályázatokkal, esetleges támogatókkal. A határokat tágítva szükséges lenne a másik hét nyelven is elérhetővé tenni a keresőt, hogy ezáltal az anyaországok területén is újabb lehetőségekhez juthassanak. Ha ez nem lehetséges, legalább egy angol változat elengedhetetlen volna.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A felület megjelenésénél három különböző, mégis összekapcsolódó dologról kell beszélnünk.

Van egy közös nyitólap, amiről külön ablakokban nyílik meg az *Adattár* és az *Adatbázis*. Mindhárom oldalnak hasonló minimális dizájnya van. A felület számomra túl egyszerű és nagyon szürke. A közös nyitólapon rengeteg üres fehér felület van kihasználatlanul. Csupán a két rendszer neve szerepel a hozzájuk tartozó kis képeken. Az *Adattár* és az *Adatbázis* felülete nem használja ki a teljes képernyőt, a tartalom egy kisebb kereten belül jelenik meg. A *Határon Túli Magyar Kulturális Intézmények és Szervezetek Kutatási Adatbázisa* (5. ábra) a szürke alapon fekete betűivel meglehetősen unalmas. A menüsor a lap tetején helyezkedik el, állandóan látható. A „Keresés az adatbázisban” menü ki van emelve a többi közül. Az ötlet jó, csak a sárga szövegkiemelő filctollra emlékeztető módszer nem túl elegáns. A *Határon Túli Magyar Kulturális Intézményi Adattár* honlapjának háttere szerencsére nem szürke. A fehér alapon fekete betűk mutatósabbak, a hivatkozásokat bordóval emelték ki. Az összehátas itt szebb, amit viszont némiképp ront, hogy a nyitóloldalának szövegéből a közepe táján túllóg az egyik sor vége (6. ábra).

5. ábra Az Adatbázis nyitólapja

- A navigáció fejlesztésre szorul. A közös kezdőlapra, illetve az egyik nyilvántartásról a másikra nincs átlépési lehetőség. A legnagyobb hiányosság, hogy a *Határon Túli Magyar Kulturális Intézmények és Szervezetek Kutatási Adatbázisában* a saját nyitólapra sincs mód visszalépni. Mindkét rendszerre igaz, hogy ha nincs a keresésnek megfelelő találat, erről nem ír ki, az oldal változatlan marad. Első alkalommal azt gondoltam, nem nyomtam le rendesen az Entert. A találati lista aljáról nem lehet visszalépni az oldal tetejére. Az *Adatbázisban*, ha a találati listáról kiválasztom az egyes tételeket, azok adatlapjáról nincs „Vissza” gomb a listához, sőt a böngésző vissza nyilat használva időnként nem jutok visz-

sza a találatokhoz, mert kiírja, hogy „A kereset lap nem található”. Az *Adattárban* egy „Vissza” gomb segíti a navigációt.

6. ábra Az *Adattár* nyitólapja

- Hivatkozásokat csak az *Adattárban* találunk, bordó színnel vannak kiemelve a szövegből. Az a hivatkozás, amelyik a honlapon belül visz további információkhoz, az oldalon belül olvasható. A külső weblapra vezető link új ablakban nyílik meg, ami praktikus megoldás. Sajnos több hivatkozás már nem él: a nyitólapon található *NKÖM*, illetve a konzorciumi felsorolásoknál az *Erdélyi Magyar Civil Szervezetekért Alapítvány* (Kolozsvár), a *Magyar Egyesületek Szövetsége* (Zágráb), a *KAM – Regionális és Antropológiai Kutatások Központja* (Csíkszereda) és a *Teleki László Intézet* (Budapest).
- A keresők elhelyezése mindkét helyen jól látható. Az *Adattárban* egyfajta keresőfelület áll a felhasználók rendelkezésére, az *Adatbázisban* lehet választani az általános keresés mellett az egyes intézménytípusok között is.
- Egyik honlap sem bővelkedik súgókbán. Az *Adattárban* egyáltalán nem kapunk segítséget a kereső használatához, pedig legalább a „Keres” gomb mellett található „Alaphelyzet” funkció magyarázatra szorulna, mert nem egyértelmű a használata. Azt gondolhatja a felhasználó, hogy a gombra kattintva visszaáll az eredeti keresési felület, de nem történik semmi. Az *Adatbázisban* néhány tanácsot kapunk a sikeres használathoz, de csak egy-két általánosságot olvashatunk.
- Az ismertető és a keresők csak magyar nyelvűek. Az adatlapokon szereplő egyes intézmények neve, címe az adott ország nyelvén is megjelenik. Jó volna többnyelvűvé tenni az oldalakat (l. az *Általános értékelés Összegzés* részét).

- A használóknak nem kínálnak általános kapcsolatteremtésre módot. Hibás adatlapok észrevételezésére vagy új bejelentésre az *Adattár* két e-mail címet ajánl. Az *Adatbázisban* ugyanerre már kapcsolattartó személy is szerepel címmel, telefonszámmal, e-maillal. Üzenetküldő űrlap nincs.

Keresőfunkciók, találatok

Határon Túli Magyar Kulturális Intézményi Adattár

- A keresőfelület egyszerű, könnyen áttekinthető. Mindössze négy mezőből áll, ami meg is felel a célnak. Az intézmény nevére, típusára, az országra és a településre tudunk keresőkérdést megfogalmazni. Az intézmény neve és a település mezők szabadszavasak. Mivel a keresési lehetőségekre vonatkozóan nem közölnek adatot, próbálkozások után jöttem rá, hogy a rendszer automatikusan csonkol előre és hátra egyaránt. A rövid és a hosszú ékezetek között nem tesznek különbséget. Az *ad* és *ád*, *liceum* és *líceum* keresőkérdésekre azonos számú találat érkezett. A rövid ü betűt azonban nem tudja jól értelmezni az adatbáziskezelő. Az *üv* és *űv* keresőkérdések eredménye teljesen különböző listát adott. Az *üv*-re kapott találatokat ellenőrizve az adatlapon nem találtam olyan kifejezést, amelyben rövid *ü* szerepel. A találatokat nézegetve vettem észre, hogy a legtöbbször a könyvtár szó szerepel, tehát valószínűsíthető, hogy az *ü* betűt *y*-nak értelmezte és a keresőkérdést *yv*-nek definiálta. Ha a *művelődés* kifejezésre kerestem: „Az adatbázisban nem található a keresési feltételeknek megfelelő intézmény/szervezet!” válasz érkezett.
- Az intézmény típusa mező legördülő menüs tíz nagy csoporttal, azon belül az egyes típusok is fel vannak sorolva. A felosztás nagyon részletes, mindenre gondoltak. Például a *Kiadók*, *Sajtó* csoport tagjai a *Könyvkiadó*, *Közéleti (napi, heti) sajtó*, *Közéleti (havi, negyedévi) sajtó*, *Egyházi sajtó*, *Ifjúsági sajtó*, *Művészeti, tudományos, szakmai sajtó*, *Egyéb sajtó*, *elektronikus média (rádió, televízió)*, *Internetes portál*. A mezők nem ismételtelhetők, egyszerre csak egy keresőkifejezést írhatunk be, illetve választhatunk ki. Az ország mező is legördülő, a hét környező országot lehet választani. Ha Romániát választom ki, hibát jelez a rendszer: „Nem lehet olvasni a „intezmeny” tablából: Can't create/write to file '/tmp/MYgkNNmx' (Errcode: 13)”. Az országok kijelölése után új mező jelenik meg, amelynek segítségével tovább lehet területileg szűkíteni a keresést: közigazgatási egység néven. Ez a lehetőség Ausztrián kívül az összes országra vonatkozik. Ha közigazgatási egységet választok, nyílik egy újabb, ugyanilyen mező. A keresésnél

az előzményeket nem menti a rendszer. A találatok gyorsan jelennek meg.

- A keresőben nem egységesen lehet a keresési parancsot kiadni. Ha a keresőfelületen kiválasztom az ország nevét a legördülő menüből, a rendszer automatikusan mutatja a találatokat a Keresés gomb megnyomása nélkül. Ugyanez a funkció nem él az ugyanilyen elven működő legördülő menüs intézmény típusánál.
- A találati lista az intézménynév szerinti betűrendben jelenik meg (7. ábra), amihez még az ország és a település neve van hozzárendelve. Sajnos a névelők és az idézőjelek nincsenek tiltólistán, így a felsorolást ezek kezdik. Aki a K betűnél keresné például a „Kiskőszeg” Magyar Művelődési Egyesületet, az nem találja. Nagyon különös, hogy sokszor van kereken 100 találat, mintha a rendszer nem tudna többet megjeleníteni. Bármennyit próbálkoztam, nem tudtam olyan keresőkérdést feltenni, amelyre 100-nál több találat érkezett volna.

- Az egyes találatok intézményi adatlap néven láthatók. Itt olvasható az intézmény neve és címe magyarul és annak az országnak a nyelvén, ahol található, a telefonos, faxos, webes elérhetősége, a vezető és a kapcsolattartó neve, az intézmény típusa és kutatási besorolása, valamint az alapítási éve. Hasznos, hogy ahol van, feltűntetik az intézmény honlapcímét. Ezt a funkciót kiegészíteném azzal, hogy az adatlapról közvetlenül elérhetővé tenném a weboldalt. Az adatlapokon több hibát is találtam. Például az *Apáczai Csere János Pedagógusok Könyvtára* oldalán a honlap címének lemaradt a vége (8. ábra), vagy az adatlap nincs kitöltve, csak az intézmény neve szerepel, de ez sem végig: „*Fiatal Reformátusok Szövetsége-*”, illetve „*Bódvavölgyi Református Ifjúsági*”.

KERESÉS AZ ADATBÁZISBAN

Intézmény neve:

Intézmény típusa: --kérem válasszon--

Ország: --kérem válasszon--

Település neve:

KERES   **ALAPHELYZET**

Találatok:

1. **""Kiskőszeg"" Magyar Művelődési Egyesület"**
Horvátország, Kiskőszeg/Batina
2. **""Petőfi Sándor"" Művelődési Egyesület"**
Horvátország, Ivanonc/Ivanovci
3. **"At Home Gallery Művészetért és**
, /
4. **"Ifjúsági Otthon ""Susány"" - ""Jókai"" Magyar Művelődési Egyesület"**
Szerbia és Montenegró, Törökbecse/Novi Bečej
5. **"Jankovici" Magyar Művelődési Kultúr Egyesület**
Horvátország, Ójánkovác, Ivanóc/Stari Jankovaci
6. **A Komáromi Városi Művelődési Központ Gyermekszínhátszó Csoportja**
Szlovákia, Komárom/Komárno

7. ábra Az Adattár keresője és a találati lista formátuma

INTÉZMÉNYI ADATLAP	
<<VISSZA	
APÁCZAI CSERE JÁNOS PEDAGÓGUSOK KÖNYVTÁRA CASA CORPULUI DIDACTIC APÁCZAI CSERE JÁNOS- BIBLIOTECA	
Cím:	
Ország:	Románia
Irányítószám:	
Közigazgatási egység 1:	Hargita megye/jud. Harghita
Közigazgatási egység 2:	
Település:	CsíkSZereda/Miercurea-Ciuc
Utca, tér stb., házszám:	Tapolca 20.
Telefon/fax/web:	
Telefonszám:	00-40-266-372139
Faxszám:	00-40-266-371648
E-mail cím:	ccd@rmcs.topnet.ro
Honlap:	www.ccdnr
Vezető, kapcsolattartó:	
Vezető:	Burus Siklódi Botond, igazgató
Kapcsolattartó:	Dobos Gyöngyvér Katalin, könyvtáros
Tevékenység, alakulás:	
Intézmény típusa:	Tudományos és szakkönyvtár
Intézmény kutatási besorolása:	Könyvtár
Intézmény alapítási éve:	n.a.

8. ábra Az intézményi adatlap formátuma

- Az *Adattár* ismertetőjében nem szerepel az intézmények száma, amit a keresőből próbáltam kikövetkeztetni úgy, hogy minden országra egyenként kiadtam a keresést: Ausztria 30, Horvátország 70, Szerbia és Montenegró 100, Romániánál „Nem lehet olvasni a 'intezmeny' tablabol”, Szlovákia 100, Szlovénia 43, Ukrajna 100 találatot adott. Ezt összeadva nagyon messze áll attól a számtól (2879), amit a *Határon Túli Magyar Kulturális Intézmények és Szervezetek Kutatási Adatbázisában* írtak. Ha azonban az országok mellett közigazgatási egységet is választok, sokkal több találat érkezik.
- A listák és a találatok mentésére, nyomtatására nincs mód.

Határon Túli Magyar Kulturális Intézmények és Szervezetek Kutatási Adatbázisa

- A felület bal oldalán levő keretben találunk néhány jó tanácsot a kereséshez, amiben kevés

ugyan az információ, de jó, hogy a keresések közben is állandóan látszik. A keresőfelületen először meg kell határozni, hogy az intézmények általános adatai között szeretnénk-e keresni, vagy ki kell választani, hogy mely típusú intézményre szeretnénk részletesebb keresést végezni.

- Az általános keresésben az intézmény nevére és típusára, az országra és a településre, az alapítás évére, a vezető nevére, valamint a működési formára lehet keresőkérdést megfogalmazni. A *Határon Túli Magyar Kulturális Intézményi Adattártól* annyiban különbözik, hogy ott az *intézmény típusa legördülő menüben* 10 csoportra osztották az intézményeket, itt viszont 16 felosztás van, de alosztások nem szerepelnek. Az intézmény nevére kiadott keresés során nemcsak a magyar nevében keres, hanem a külföldiben is. Az ország mező lehetséges értékei itt kiegészülnek az *Adattár*hoz képest Magyarországgal. Az

egy-egy országot kiválasztva Ausztria, Horvátország és Magyarország kivételével újabb mező: közigazgatási egység nyílik. Az *Adattárban* Horvátországnál még működött ez a funkció, itt már nem. Az alapítás éve „tól-ig” típusú szabadszöveges mező, de nem definiálják, hogy hogyan írjuk be a dátumokat. Ha a beírt formátum nem megfelelő a rendszer számára, nem ad hibaüzenetet, nem történik semmi.

- Az *Adattár*hoz hasonlóan itt is automatikusan csonkol a rendszer előre és hátra. Ennek a funkciónak a kikapcsolását nem oldották meg, így nem lehet kizáró keresést végezni. A rövid *ü* betű értelmezhetetlensége szintén fennáll. Az „Alaphelyzet” gomb itt sem használható.
- Jó, hogy a találatok száma fel van tüntetve a lista tetején. A lista tagjai meg vannak számozva, és kényelmes, hogy az összes találat egy oldalon szerepel. Sokszor a lapozás nehézkesen megoldott, itt könnyen átnézhetjük egyszerre az összeset. Hiányolom viszont, hogy a lista aljáról nincs navigációs gomb az oldal tetejére. Vagy például egy kétezres nagyságrendű találat esetén a találatok közé is érdemes lenne elhelyezni egy fel/le nyilat. A találati lista azonos felépítésű, mint az *Adattár*nál: az intézmény neve szerinti betűrendben jelenik meg. Sajnos itt sincsenek tiltólistán a névelők és egyéb írásjelek. A név alatt a település neve szerepel csak, az ország neve nem, bár itt is lenne rá hely. (Az *Adattárban*

ez is meg van adva, könnyítve az elsődleges információhoz való hozzáférést.)

- Az egyes tételek adatlapja öt részből áll (9. ábra). Az első oldalon az általános információk szerepelnek, „n.a.” kifejezés – gondolom a *nincs adat* szókapcsolat – ott, ahol a kérdőívezésre nem érkezett válasz. A Munkatársak, együttműködők, az Infrastruktúra és a Gazdálkodás fül alatti adatok statisztikai célra kiválóak. Sajnos sok helyütt nincs adat (a rubrikákat nem töltötték ki). A Szakmai tevékenység menüpont az általam vizsgált összes példában üres volt. A rendszer sem a találati lista, sem az adatlapok nyomtatására vagy mentésére nem kínál lehetőséget.
- A keresési felületen az általános keresés mellett az egyes intézménytípusok közül is választhatunk. Ez annyival kínál többet, hogy az egyes típusokat részletezi és azok közül is lehet választani, szűkítve a keresést. Például a Könyvtárakra kattintva a könyvtár típusát is ki lehet választani: *szakkönyvtár, irodalmi könyvtár, gyermekkönyvtár, általános könyvtár, multimédia könyvtár, egyéb*. Ez az adatlap formailag nem egységes, néha kettőspont van a könyvtárak után, a *gyermekkönyvtár* után semmi, az *egyéb* után pedig vessző. Figyelni kellene az apró hibákra is, mert zavarók, és mert egy adatlapot csak egyszer kell elkészíteni. Ugyanitt a *látogatók száma* mező legördülőnek van feltüntetve (ki van írva, hogy „kérem válasszon”), de csak egy lehetőséget kínál fel: „0-tól, 90-ig”. Nem lehet tudni,

Igazfalvi Községi Könyvtár	
Biblioteca Cumanala Dumbrava	
Általános információk	Munkatársak, együttműködők
Szakmai tevékenység	
Infrastruktúra	
Gazdálkodás	
Az intézmény/szervezet azonosító száma:	24110016
Cím:	Románia Igazfalva
Telefon:	00-40-256-325553
Fax:	00-40-256-325553
E-mail:	n.a.
Web:	n.a.
Az intézmény/szervezet vezetője:	Iantó-Petneházi Ibolya
Kapcsolattartó:	
Ország:	Románia
Közigazgatási egység (1):	Kolozs megye (<i>Judetul Cluj</i>)
Település:	
Az intézmény típusa:	Könyvtár
Az intézmény/szervezet	
Az intézmény/szervezet	☒ nagyrészt magyar ☐ vegyes
Az intézmény/szervezet alapításának éve:	1970
Az intézmény/szervezet hivatalos bejegyzésének éve:	1970
Az intézmény/szervezet tevékenységének rövid leírása:	A könyvtár román és magyar nyelvű könyveket kölcsönöz a község (Igazfalva, Rokita éa Bukovec)

9. ábra Az egyes találatok megjelenési formája

Néhány tanács
a sikeres kereséshez:
Válasszon **Keresési felületet**, hogy megadja, mely típusú intézmények között kíván keresni (ezeken a felületeken az intézménytípus jellemző adataira is kereshet), vagy válassza az "Általános keresés" lehetőséget, amely segítségével az összes intézmény általános adatai között kereshet.
Egy keresés alkalmával több szempontot is megadhat, de az **Intézmény típusa**, az **Ország**, a **Megye**, a **Járás**, illetve a **Működési forma** szempontoknál csak egy-egy keresési érték definiálható!
(Pl.: Románia > Bihar megye > Alapítvány)

Keresési felület:

Intézmény neve

Ország

Település neve

Alapítás éve -

Vezető neve

Működési forma

Könyvtár típusa

- 1. szakkönyvtár:
- 2. irodalmi könyvtár:
- 3. gyermekkönyvtár:
- 4. általános könyvtár:
- 5. multimédia könyvtár:
- 6. egyéb,

Látogatók száma szerint

KERES

Találat: 320

1. [A Brassai Sámuel Líceum Könyvtára](#)
[Kolozsvár](#)
2. [A Kárpátaljai Református Egyház Könyvtára](#)
[Beregszász](#)

10. ábra Az Adattár részletes keresője – a Könyvtárak intézménytípust választva

mit értenek ez alatt? A látogatók számát napon, hetente, havonta vagy évente? Miért pont a 90-es számot (10. ábra) választották? Ez a hiba – vagyis a választás helyett csak egy lehetőség: „0-tól, 90-ig” – több intézménytípusnál is fennáll: a Színházaknál a társulat tagjainak a száma, a Könyvkiadóknál a 2002-ben megjelent könyvek száma, a Zeneművészeti csoportoknál, Táncművészeti csoportoknál, Irodalmi köröknél és a Képző-, ipar-, fotó, népművészeti alkotóműhelyeknél a társulat tagjainak száma mellett. A másik kérdés pedig, hogy a kimaradó Ismeretterjesztő, honismereti/helytörténeti szervezeteknél, kluboknál és a Filmművészeti alkotóműhelyeknél miért nem szerepel a *tagjaik száma* keresési funkció, hiszen az előzőekkel egy csoportba vannak beosztva. A találati lista sémája és az egyes adatlapok megegyeznek az általános keresőnél leírtakkal.

- Nagyon kellemetlen, hogy ha egy ideig inaktív vagyok, visszatérve a keresőhöz, nem működik sem Internet Explorer 6.0, sem Mozilla Firefox 3.0 alatt. Ilyenkor újra kell tölteni az oldalt. Saj-

nos az első két-három ilyen alkalommal azt hittem, hogy a keresésemre nem érkezik találat, mert ilyenkor sem ír ki semmit a rendszer. Internet Explorer 6.0 alatt, ha a találati listából kiválasztok egyet és rákattintva megnézem az adatlapját, utána már nem tudok visszatérni a listához, mert a böngésző vissza nyílával az eredmény: „A lap nem jeleníthető meg”, egyéb navigációs eszköz pedig nem áll a felhasználó rendelkezésére.

Tartalom, minőség

- Mindkét nyilvántartás ingyenesen elérhető, regisztráció nélkül. Nem olvasható semmiféle jognyilatkozat, hogy ki és milyen feltételekkel használhatja fel az adatokat.
- Az Adattárhoz tartozó anyagot szakemberekből álló gárda gyűjtötte: helyszíni kérdőíves lekérdésezést végeztek. A kutatást alapos megelőző munkával készítették elő. A tökéletesség érdekében 2003 tavaszán először próbakérdésezéseket készítettek országonként, illetve régióként. Úgy igyekeztek meghatározni a kérdőívek tar-

talmát, hogy minél teljesebb képet kapjanak egy-egy intézményről vagy szervezetről. Az *Adatbázis* általános bemutatójában olvashatjuk, hogy a kérdőívek zárt kérdéseit SPSS szociológiai adatelemző programcsomagba rögzítették, elkészítették az elsődleges statisztikai összesítő táblázatokat, hogy azután prezentálni tudják. Az *Adattárat* kiegészítették azoknak a szervezeteknek a címadataival is, amelyeket különböző címtárakban, intézményi, pályázati nyilvántartásokban találtak. A feladatokat az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet koordinálta. A csatlakozó hazai és határon túli intézetek neve garantálja a minőségi, hiteles munkát.

- Az egyes adatlapok számos információt tartalmaznak ugyan az intézményekről, de sok a hiányosság is. Jó lenne néhány statisztikai adat az egyes mezők kitöltöttségi arányáról. Az információk frissességéről nem lehet nyilatkozni, mivel lezárt adatbázisról van szó. Bár arra kíváncsi lennék, hogy ha a felhívásra, amely szerint további intézmények, szervezetek jelentkezését várják, valóban jelentkeznek-e intézmények, konvertálják-e adataikat az adatbázisba? Számláló elhelyezését is szükségesnek vélem, hogy lehessen mérni, mennyire népszerűek az oldalak. Egy táblázat bemutatja a határon túli magyar kulturális intézmények és szervezetek megoszlását országok és intézménytípus szerint. Ebből jól látható, hogy a legtöbb gyűjtés Romániából van, a legkevesebb Horvátországból és Ausztriából. Az adatbázisban való keresésnél ez abból látszik, hogy a közigazgatási egység mezőket ezeknél az országoknál nem is ajánlja fel a rendszer.

Metaadatok

- A közös nyitóoldal fejlécén és a forrás <title> mezőjében a „*Határon túli magyar kulturális, oktatási szervezeti-intézményi adatbázis és adattár, illetve kutatási adatbázis*” névvel illetik a honlapot. Az *oktatási* szó sehol máshol nem szerepel, és az adatbázis nem is tartalmaz ilyen irányú adatokat, valószínűleg véletlenül került ide. Ráadásul Internet Explorer 6.0 alatt az adatbázis neve nem látszik végig, és közé ékelődött a böngésző neve: „Határon túli magyar kulturális, oktatási szervezeti-intézményi adatbázis és adattár, illetve ku – Internet Explorer – terjesztő”. A két nyilvántartás neve csak képként van felírva a közös nyitólapon, így megnehezítik a keresőgépeknek, hogy megtalálják őket. Egyébként is nagyon hosszúak és megjegyezhetetlenek a regiszterek nevei, elkélne egy-egy frappáns rövidítés. Az oldal közép-európai karakterkódolású.

- A *Határon Tüli Magyar Kulturális Intézményi Adattár* oldalának forrásában is csak a <title> mező szerepel, itt sem az adattár pontos nevével, hanem „Határon Tüli Magyar Kulturális és Közművelődési Intézmények Kutatási Adatbázis” néven. Egyedül a *Határon Tüli Magyar Kulturális Intézmények és Szervezetek Kutatási Adatbázis* forrásának címmezőjében szerepel helyesen az adatbázis neve. Mindenképpen ki kellene egészíteni a metaadatokat legalább a *Dublin Core* ajánlás adataival.

Könyvtári Minerva

Honlap: <http://www.ki.oszk.hu/minerva/> és <http://konyvtar.info/minerva/>
E-mail: felmeres@oszk.hu
Fenntartó: OSZK Könyvtári Intézet
Értékelés dátuma: 2008. november 10.
Értékelő: Kőrös Kata

Általános értékelés

A *Könyvtári Minerva* magyarországi könyvtárak adatait teszi elérhetővé és kereshetővé. Célja a könyvtári információcsere, a könyvtárközi dokumentumszolgáltatás és a könnyebb kapcsolattartás lehetővé tétele, a könyvtári rendszer működésének támogatása. Eredetileg a *Könyvtári címjegyzék* adatbázis és a *Könyvtári Minerva 1996: a könyvtárak szolgáltatási kalauza* (Rácz Ágnes összeállításában), 1997-ben megjelent nyomtatott kiadvány adatainak felhasználásával kezdték építeni az *Országos Széchényi Könyvtárban*, a *Könyvtári Intézetben*. Az adatbázis az intézet által kialakított gyűjtőköri adatbázissal összekapcsolva kapta meg jelenlegi formáját.

Az adatokat 2005 vége óta folyamatosan frissítik. A feladatokba – önkéntes adatszolgáltatásra buzdítva – bevonták az adattárban még nem szereplő könyvtárakat is, és lehetőséget teremtettek a könyvtáraknak saját adataik karbantartására. Minden könyvtár saját azonosítójával és jelszavával szerkesztheti adatlapját. Ehhez részletes kitöltési útmutató áll rendelkezésre. A legtöbb adat ilyen módon könnyen aktualizálható, kivéve a *Nyilvános Könyvtári Jegyzékben* szereplő adatokat, amelyeknek először a jegyzékben kell módosulniuk. A Nyilvános Könyvtári Jegyzék változásait a Könyvtári Minerva automatikusan követi. A korábbi segédletek feldolgozásával és a könyvtárak közreműködésével mára a hazai könyvtári rendszer

széles körű bemutatására alkalmas adatállományt halmoztak fel.

A Könyvtári Minerva 2007 októbere óta online hozzáférhető a nyilvánosság számára. Készítői szerint a Könyvtári Intézet honlapjáról elérhető változat csak átmeneti megoldás. Ebben a formában a könyvtárak gyűjtőköri adatai kereshetők, a Könyvtári Minervában tárolt adatlapokon szereplő további adattípusok keresésére nincs lehetőség. A készítőik ígérete szerint újabb informatikai fejlesztés után a keresést kiterjesztik az összes adatcsoportra. Az adatlapok teljesebb körű kereshetősége a *Könyvtárportál* projekt keretein belül látszik megvalósulni.

A könyvtárügy 2008–2013-as stratégiájának megvalósítása során a *Nemzeti Kulturális Alap* támogatásával egy szabványos felépítésű interaktív könyvtári portál készül. A Könyvtárportál célja, hogy egységes felületen keresztül szolgáltatassa a könyvtárakkal kapcsolatos információkat, és egy helyről tegye elérhetővé a felhasználóknak. Fejlesztői olyan személyre szabható tartalmak kereteinek megteremtésén dolgoznak, amelyek egyaránt hasznosak lehetnek szakmai és egyéb felhasználói körök számára. A portál a Könyvtári Minerva adatbázist más szolgáltatásokkal összekapcsolva használja majd fel. A tervezett tájékoztatói funkciókat ellátó tudakozó modul részeként, a Nyilvános Könyvtárak Jegyzéke, éves statisztikák és szakfelületi felmérések eredményeit összefoglaló adattárban találhatjuk majd meg a Könyvtári Minerva adatait. A célkitűzés szerint a könyvtárak adatlapjait összekapcsolják az egyes könyvtárak OPAC-jaival, és virtuális könyvespolcok kialakításával, naptárfunkciók beépítésével, illetve a Könyvsegéd program segítségével komplex szolgáltatási rendszert hoznak létre, amely közösségi térként, tudásbázisként és tájékoztatói rendszerként is működhet. A portál és a Könyvtári Minerva új formája jelenleg fejlesztés alatt áll, a kereső még nem nyilvános, ezért lehet tanulságos a korábbi verzió (továbbiakban Könyvtári Minerva/Gyűjtőköri adatbázis) részletes elemzése.

A Könyvtári Minerva verzióinak vizsgálata során néhány fontosabb fejlesztendő területet találtam:

● **Akadálymentesítés.**

Egyik kezdeményezésnél sem találtam erre vonatkozó információkat. A Könyvtárportál projektben megfogalmazott céljuk a legszélesebb felhasználói kör aktivizálása, tájékoztatása, bevonása a közösségi tartalmak kialakításába, elen-

gedhetetlennek tartom akadálymentesen használható változat kialakítását.

● **Tájékoztató – nemzetközi nyelv.**

A Könyvtári Minerva/Gyűjtőköri adatbázisról, építéséről alig találunk információt. A Könyvtárportál projekt esetében is különösen fontos lesz a részletes tájékoztató a Minerva felhasználásával kapcsolatban. Ilyen jellegű adatbázisoknál nemzetközi nyelvű tájékoztató szöveg készítése is elvárható, hiszen az adatbázis(ok) végső célja, hogy képet adjon az egész magyar könyvtári rendszerről.

● **Egységesítés.**

Az adatbázist és az adatlapokat a széles körű hasznosíthatósághoz szabványos metaadatokkal kellene ellátni. Egységesen kereshető rendszer kialakítása céljából az adatlapokon szereplő adatok körét a lehetőség szerint kötelezővé kellene tenni. Az adatbevitelhez a gyűjtőkörre és a szolgáltatásokra vonatkozó fogalmak hierarchikus rendszerét lehetne kialakítani, az átfedő kategóriákat kiszűrni és pontosítani. Így kiküszöbölhető az önkéntes adatszolgáltatásból fakadó hiányosságok.

● **Funkciók bővítése.**

Bővíteni kellene a keresési funkciókat az összes adatcsoportra. A betűrendes listák helyett külön böngészés funkcióval ellátni az oldalt, és a keresőkifejezések kiválasztásához külön, szintén hierarchikus listát kialakítani, nem feltétlenül akkora mélységben, mint az adatbeviteli fogalomtárban. A találati listákat alapvető rendezési, megjelenítési funkciókkal ellátva egyszerűen cím-, telefonszám-, e-mail cím-jegyzékeket lehetne készíteni, ami növelné a rendszer hatékonyságát. Az interaktivitás és testreszabhatóság terén a Könyvtárportál célkitűzései a legkülönbözőbb felhasználói igényeket képesek majd kielégíteni. Az adatok egységesítésével és a keresőfunkciók bővítésével az új Könyvtári Minerva megfelelő színvonalon szolgálhatja majd a magyar könyvtári rendszer építőit és használóit.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A Könyvtári Minerva/Gyűjtőköri adatbázisnak nincs saját domainszintű elérése. A Könyvtári Intézet honlapjáról, az *Adatbázisok, bibliográfiák* kategória alól érhető el.
- Nyitóoldalán semmilyen tájékoztató szöveget nem találunk a projektről. Az intézet honlapján sem találunk külön ismertetőt, csak az intézet régi oldalán olvashatunk egy hírben a keresőfelület nyilvánossá tételéről.

- Az adatbázis oldala nagyon egyszerű: egyetlen keresőfelületből áll, amely fölött egy három funkciót kínáló menüsört találunk. Segítségével visszajuthatunk az intézet honlapjára, elolvashatjuk az útmutatót, vagy törölhetjük a keresőmezők tartalmát.
- Az adatbázisról alig találunk adatokat, nincsenek látogatottsági adatok, és nincs feltüntetve a gyarapodás mértéke sem.
- A nyitóoldal főmenüjéből elérhető, *Hogyan keressünk?* című útmutató tölti be az összes tájékoztató funkciót. A bevezetőben rövid ismertetést találunk az adatbázisról. Már az sem egyértelmű, hogy az elektronikus Könyvtári Minerva egynek tekinthető-e a gyűjtőkori adatbázissal. A tájékoztató két adatbázisról beszél, míg a keresőt egyértelműen Könyvtári Minervának nevezik. A következő részben egy felületes útmutatót kapunk a kereső használatához. Ebbe a részbe van beszúrva a felhívás, hogy a még nem szereplő könyvtárak hol jelentkezhettek, és az azonosítóval rendelkezők hol módosíthatják adataikat. Arra vonatkozóan, hogy pontosan ki vagy kik felelősek a fejlesztésért, nem találunk információt. A kapcsolattartásra a *Javaslatok, kérdések* mögött elrejtett e-mail cím segítségével van lehetőség.

Kereső funkciók, találatok

- A Könyvtári Minerva/Gyűjtőkori adatbázisban hat adattípusra kereshetünk: *Név, Település, Megye, Könyvtártípus, Gyűjtőkör, vagy Dokumentumtípus* (11. ábra). A keresőkérdést legfeljebb nyolc keresőmező kitöltésével adhatjuk meg. A keresőkifejezések között ÉS/VAGY logikai kapcsolatot definiálhatunk. Minden keresőmezőben szabad szavas keresés lehetséges. Akárhány szóból álló kifejezést beírhatunk, a rendszer a szavak között automatikusan ÉS kapcsolatot feltételez, és a kifejezést minden alkalommal előlről és hátulról is csonkolja. Kizárólag a pontos kifejezésre nem kereshetünk.
- Ékezetek nélküli keresésre nincs lehetőség. A keresés kis- és nagybetűkre általában nem érzékeny. Feltehetőleg a betűk kódolása miatt (ISO-8859-2) az ékezetes nagybetűkre csak azonos formában kereshetünk rá, ezért lehetséges, hogy *általános iskola* keresőkifejezésre nincs találat, holott 212 könyvtár neve tartalmazza ezt a kifejezést.
- A keresőmezők mellett szerepel egy *Lista* gomb. Ennek segítségével egy betűrendes listából választhatjuk ki a keresőkifejezést. A lista egy külön ablakban nyílik meg, a rendszer a kiválasztott szót vagy kifejezést kattintás után a keresőmezőbe importálja. A listákban szabadszavas keresésre van mód, amely különösen hasznos a hosszabb jegyzékeknel.
- A megyék és a könyvtártípusok listája teljesen, a dokumentumtípusoké csak nagyjából egyértelmű. A kitöltési útmutató nem tartalmaz megkövetést arra vonatkozóan, hogy mely adatok férnek meg egymás mellett. Így találunk olyan könyvtárat, amely felsorolja az állományába tartozó dokumentumtípusokat (nem az összeset a listából) és szerepelteti a *minden dokumentumtípus* kifejezést is. Nem egyértelmű továbbá, hogy miért szükséges a kis- és aprónyomtatványok feltüntetése együttesen és külön-külön, miért szerepel diploma-, záró- és szakdolgozat külön címszó alatt, vagy hogyan lehetnek annyira elnagyolt kategóriák, mint *nyomtatott és audiovizuális dokumentumok*. A pontatlanságok magyarázata feltehetőleg az, hogy nem egy kész lista alapján történt az adatbevitel, hanem a korábban feldolgozott adatlapok alapján alakíthatták ki a listákat. A dokumentumokhoz nem egységes kulcsszavak járulnak, a lista elemei tulajdonképpen a dokumentumok adatai. Érdekes továbbá, hogy *digitális könyvtár* keresésre csak egyetlen találatot kapunk, és az intézmények által kialakított vagy önálló elektronikus könyvtárak adatainak lekérdezésére nincs mód.
- A gyűjtőkori listában több mint 1600 kifejezés szerepel, hat oldalra tagolva. Találunk közöttük egészen semmitmondó kifejezéseket, mint a *főiskolán oktatott tárgyak irodalma, vagy a főiskolán oktatott tárgyak kötelező és ajánlott olvasmányai*, amelyek egyrészt ugyanazt jelentik, másrészt értelmet csak az egyes könyvtáraknál kapnak. Sok kifejezés több formában szerepel a listában, például *anya- és csecsemővédelem, anya-, csecsemő- és gyermekvédelem, anya-, csecsemő-, gyermekvédelem*, amelyek nem ugyanazt a találati halmazt adják, de olyan kifejezést is találunk, amelyre – az előbbi megállapításunk alapján érthetetlen okból – egyetlen találatot sem kapunk, feltehetőleg az adott adatlapot már törölték az állományból. A gyűjtőkör leírására szolgáló fogalmak között nincs kapcsolat, mélységük eltérő, van ahol több rokon kifejezés található egyetlen kategóriában, más fogalmak részben vagy egészben fedik egymást. A keresés csak az adatokban szereplő kifejezésre történhet, fölérendelt fogalomra nem. Az útmutató is felhívja rá a figyelmet, hogy ez a funkció a *Név* és a *Település* adatmezőnél nem használható, pedig könnyítené a tájékozódást, ha ezekből is betűrendes lista állna rendelkezésre (bár a megvalósult formában a listás keresésnek nem látom sok értelmét).

Könyvtári Minerva - keresés az adatbázisban

[Vissza a honlapra](#)   [Űrlap törlése](#)   [Hogyan keressünk?](#)

Működő könyvtárak
 Frissítve 2005 novembere után
 A nyilvános könyvtárak jegyzékében szereplő könyvtár

ÉS/VAGY   KATEGÓRIA   KERESŐKÉRDÉS

És	Név	<input type="text"/>	Listá
És	Település	<input type="text"/>	Listá
És	Megye	<input type="text"/>	Listá
És	Könyvtártípus	<input type="text"/>	Listá
És	Gyűjtőkör	<input type="text"/>	Listá
És	Dokumentumtípus	<input type="text"/>	Listá
És	Név	<input type="text"/>	Listá
És	Település	<input type="text"/>	Listá

[Javaslatok, kérdések \(e-mail\)](#)

11. ábra Keresés a Könyvtári Minerva/Gyűjtőköri adatbázisban

- A találatok szűkíthetők aszerint, hogy a készítőik tudomása szerint a könyvtár jelenleg működik-e, frissítették-e adatait 2005 óta, és szerepel-e a nyilvános könyvtárak jegyzékében.
- A találati lista megjelenítése nem változtatható. Nem definiálhatjuk, hogy a könyvtárak mely adatai szerepeljenek benne, nem rendezhető növekvő vagy csökkenő sorrendbe, nem törölhető oldalakra, nincs lehetőség a lista bizonyos elemeihez ugranunk (12. ábra). A könyvtárak neve betűrendben jelenik meg, de nem világos, hogy mikor járul névelő a nevük elé. A legtöbb iskolai vagy nem önálló működésű könyvtár a listában

az A betűnél szerepel, de sok olyan intézmény van, amely az összes rekord listázásakor enélkül szerepel, viszont csak egy kezdetleges, nem teljesen kitöltött adatlappal, mintha az adatbevitel közben módosították volna, de nem törölték a hibás adatlapot (ilyen többek között az *Eötvös József Gimnázium*, vagy a *Szemere Bertalan Szakképző és Művészeti Középfiskola* adatlappja). Viszont találunk olyan iskolai könyvtárakat, például a *Jáky József Műszaki Szakközépfiskola* vagy a *Jászai Mari téri Iskola könyvtára*(!), amelyeknek nincs is másik adatlappjuk.

Könyvtári Minerva - keresés az adatbázisban

[Vissza a honlapra](#)   [Új keresés](#)   [Kérdés módosítása](#)   [Hogyan keressünk?](#)

7 találat a\az " Név = %Általános Iskola% ÉS Település = %Budapest% ÉS Könyvtártípus = %iskolai könyvtár% ÉS működő könyvtár" kérdésre.

A Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium Könyvtára. Budapest, Horváth Mihály tér 8.
A Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskola Gimnázium és Zeneiskola Könyvtára - Alapfokú Művészetoktatási Intézmény. Budapest, Marczibányi tér 1., iskolai könyvtár
A Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskola Gimnázium és Zeneiskola Könyvtára - Alapfokú Művészetoktatási Intézmény. Budapest, Marczibányi tér 1.,
A Lauder Javne Zsidó Közösségi Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépfiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Könyvtára. Budapest, Budakeszi út 48.,
A Nagy László Általános Iskola és Gimnázium Könyvtára. Budapest, János u. 4.
A Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium Könyvtára. Budapest, Lónyay u. 4-B.,
Az ELTE Gyakorló Általános Iskola és Középfiskola Könyvtára. Budapest, Kiss János altb. utca 42-44

12. ábra Egy találati lista a Könyvtári Minervából

- Ha egy könyvtárnak több telephelye van, a találati listában külön tételeként jelennek meg a könyvtár neve után a telephely feltüntetésével; de nem definiálhatók az egyes telephelyek funkciói, vagyis hogy az állomány mely részlege hol található.
- A tételek nem jelölhetők ki, nem menthetők el, nincs lehetőség a korábbi keresési eredmények megtekintésére.
- A találati lista fölött a menüsorból új keresést indíthatunk, vagy módosíthatjuk a korábbi keresést. Ez utóbbi esetében a keresőkifejezések megmaradnak, de az általunk alkalmazott szűkítési lehetőségek az alapértelmezett formába kerülnek vissza, azaz csak a működő és 2005 óta frissített könyvtárak adatai között keres a rendszer.
- A találati listában a könyvtár nevére kattintva megkapjuk teljes adatlapját (13. ábra). Az adatlap a következő információkat tartalmazza:
  - A könyvtár azonosító adatai: a könyvtár hivatalos neve, korábbi nevei, használatban lévő névváltozatai, idegen nyelvű névváltozatai. A könyvtár hivatalos neve az Alapító okiratban meghatározott név. A keresés csak ebben a mezőben történik. Mint láthatuk, a megnevezések e mezőben sem mindig egységesek, különösen, ha nem önálló intézményről van szó.
  - A könyvtártípus megnevezése, a listában szereplő meghatározások alapján.
  - Az alapítás éve.
  - A fenntartók neve.
  - A könyvtár alapfeladatai. Ebben az adattípusban nagyon változatos információkkal találkozunk. Van ahol csak felsorolás, máshol részletes kifejtés írja le az alapfeladatokat. Az információk mélysége eltérő.
  - A vezetők neve és beosztása.
  - A könyvtár elérhetőségei: postacíme, telefon- és faxszám, e-mail címei.
  - A könyvtár gyűjtőkörének megnevezése az említett lista alapján.
  - A gyűjtött dokumentumtípusok felsorolása.
  - A könyvtár hagyományos és elektronikus katalógusainak (és webcímeinek) felsorolása.
  - A könyvtár szolgáltatásai (és sokszor következtelen minősítésük).
  - A használat nyilvánosságának foka, vagyis hogy nyilvános, korlátozottan nyilvános vagy zárt könyvtár-e.
  - Nyitva tartásra vonatkozó adatok: sok könyvtárnál itt csak annyi szerepel, a könyvtár heti hány napot vagy órát tart nyitva. Ez

alapján az adatbázis használója azt sem tudja megállapítani, hogy telefonos kapcsolatot mikor érdemes kezdeményeznie a könyvtárral.

- A könyvtár honlapjának elérhetősége.
- A használt szoftverek, integrált rendszerek megnevezése.
- A könyvtár által készített és működtetett adatbázisok az alapul vett szoftverek, az adatbázis jellegének és hozzáféréseinek megadásával.
- Saját kiadványok felsorolása.
- A könyvtár által működtetett alapítványok.
- A könyvtár tagsága a szakmai szervezetekben.
- A könyvtár kiadói és digitalizálási tevékenysége.

Láthatjuk, az adatok köre igen széles, a keresés jelenleg csak igen kis részben valósult meg. Bizonyos adattípusok pontatlan kitöltése azonban használhatatlanná teszi az információk egy részét, és megnehezítheti a későbbi keresőfunkciók kialakítását is.

A Könyvtári Minerva fejlesztés alatt álló verziójának egészen más keresőfelülete van (14. ábra).

- Régió, Megye, Kistérség, Típus, Nyilvánosság kategóriákban választhatunk a lenyíló listákból. A könyvtártípus kategóriái nem egyeznek a régebbi verzió listájában megadott kategóriákkal, a nyilvánosságra pedig meglepő módon *nyilvános, települési, nyilvános, egyéb* és *nem nyilvános* definíciók alapján kereshetünk. A *Település* keresőmezőben a megadott kifejezés alapértelmezetten csonkolt elöl és hátul. A kereső kis- és nagybetűkre nem érzékeny, és megengedett az ékezetek nélküli keresés.
- A találati listában legtöbbször a könyvtárak székhelye szerepel, bizonyos esetekben már a könyvtárak nevét találjuk. Az egyes rekordok mellett kis ikon jelzi a könyvtárak e-mail címét, vagy honlapjának elérhetőségét, ha van.
- A Google térképe segítségével a keresés eredménye megjeleníthető. Az egyes könyvtárakhoz külön címkék tartoznak, amelyek felsorolják a könyvtárak adatait. A címkéken szereplő adatok: a könyvtár neve, elérhetőségei, honlapja, a könyvtárosok száma, a könyvtár mérete, a nyitvatartás óraszám, a számítógépek száma, internetelérés, használati statisztikai adatok, pénzügyi adatok. Az itt felsorolt adatok szélesebb használói réteg igényeinek kielégítésére egyelőre nem alkalmasak. A szakmán belüli érdeklődők számára hasznos lehet a sok statisztika

Könyvtári Minerva - részletes megjelenítés

Vissza a találati listához
Hogyan keressünk?

A könyvtár neve
Lovassy László Gimnázium Könyvtára

A könyvtár nevének idegennyelvű változatai
[László Lovassy Secondary School. Library]

A könyvtár alapításának éve
1711

Könyvtártípus
gimnáziumi könyvtár
iskolai könyvtár

A Nyilvános könyvtárak jegyzéke szerinti besorolás
iskolai könyvtár

Utolsó módosítás (Minerva)
2007-11-23

Megye
Veszprém

A könyvtár vezetője
Csonka Anikó, könyvtáros

A könyvtár és telephelyei címe(i)
8200 Veszprém, Cserhát ltp. 11.

Telefonszámok
(88)327-111 (központi)
88-566-360 (gimnázium)

E-mail címek és minősítésük
anizscs@freemail.hu

Katalógusok
gépi katalógus
gépi könyvkatalógus Szirén9

Nyitva tartás
heti 20 óra

Javaslatok, kérdések (e-mail)

13. ábra Egy könyvtár adatlapja

Régió: (mindegy) Típus: (mindegy)

Megye: (mindegy) Nyilvános: (mindegy)

Kistérség: (mindegy) Település: szolnok

15 találat

1. Damjanich János Múzeum Könyvtára
2. Hild Viktor VK
3. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság Könyvtára
4. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet Könyvtára
5. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főújszínház Könyvtára
6. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár Szakkönyvtára
7. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálati Könyvtára
8. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Verseghy Ferenc Könyvtár
9. Jász-kun Volán Rt.

14. ábra A Könyvtári Minerva fejlesztés alatt lévő verziója

kai jellegű információ, egyéb felhasználóknak a könyvtárak elérhetőségi adatai, és térképes megjelenítése jelenthet segítséget. A keresőfelület ebben a formában csak a felhasználó lakhelyéhez közel eső, esetleg internetelérést nyújtó könyvtárak megtalálását segíti.

- Bár elméletileg a Könyvtári Minerva adatait tartalmazza ez az adatbázis, mégsem találunk meg benne minden könyvtárat, amelyet működő könyvtárként ismer a másik adattár, az iskolai könyvtárak adatai szinte kivétel nélkül hiányoznak, ilyen kategória sem szerepel a típusoknál, pedig a tájékoztató szerint több mint 3500 könyvtár adatait dolgozták fel.

Tartalom, minőség

- A Könyvtári Minerva/Gyűjtőköri adatbázis a bevezető szerint 729 könyvtárról a friss, további 2699 intézményről a korábbi adatokat tartalmazza. Az adatok feltehetőleg változtak, csak a szöveget nem frissítették. A gyarapodás mértékéről nem találunk információt.
- Az adatbázist nem látták el külön metaadatokkal, az adatlapok nem érhetők el olyan formátumban, amely az információk szűrését, importálását tenné lehetővé.
- Az adatbázis Internet Explorer alatt működik tökéletesen. Bizonyos funkciók, így a lista elemek importálása nem működik más böngészőkben. A karakterek megjelenítése is problémát okoz máshol.
- Az adatlapokon sok helyen találunk helyesírási hibát vagy következetlenséget. Ugyanez jellemző az adatbázishoz kapcsolódó listákra és egyéb szövegekre. A bevezető szövegben több helyesírási hibát találunk, különösen feltűnő, hogy az adatlapok fölött *Könyvtári Minerva – részletes(!) megjelenítés* szerepel.

- Az adatok minősége változó. Az adatlapok közül sok nincs teljesen kitöltve, a beírt adatok sem követnek szabványos formát. Az adatbázis készítői arra hivatkoznak, hogy „az adatok körét minden esetben az adatokat szolgáltató könyvtár határozza meg”, tehát a hiány oka az adatszolgáltató hanyagsága, szándékossága, vagy az adott könyvtár esetében nem érvényes adattípus lehet. Úgy vélem, bizonyos adatok minden könyvtár esetében meghatározhatók. Az alapítás évét, fenntartókat, katalógusokat mégsem tüntették fel sok helyen. Egy könyvtárosok által épített adatbázisnak ennél sokkal egységesebb és biztonságosabb tartalmat kellene szolgáltatnia.

Beérkezett: 2008. XI. 12-én.

Drótos László

az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtár Osztályán főkönyvtáros. A Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület elnökségi tagja.
E-mail: mekdl@iif.hu

Kőrös Kata

az ELTE BTK ötödéves Informatikus könyvtáros szakos hallgatója.
E-mail: koroskata@gmail.com

Ternai Zita

könyvtári informatikus.
E-mail: zita-6@freemail.hu

Az iPhone is e-könyvolvasó lesz

A Google nem teketóriázik, amíg mások az Amazon olvasójára várnak, addig ők elérhetővé teszik saját megoldásukat.

A keresőcég jelezte, hogy a Google Book Search immár egyes mobilkészülékeken is elérhető, köszönhetően az ezt lehetővé tévő technológiának. Az Optical Character Recognition (OCR) alkalmazásával ugyanis az Apple iPhone, valamint a T-Mobile G1 telefonok is megbirkóznak az új weboldallal, így ezen típusok tulajdonosai a kifejezetten a mobilkészülékekhez kialakított oldalon böngészhetnek a jelenlegi kínálatban.

A Google elsősorban a Public Domain alatt megjelenő műveket digitalizálja be, mivel korábban számos gondja akadt a szerzők és a kiadók ellenállása miatt.

A lépés természetesen az Amazon számára igencsak kedvezőtlen fejlemény, hiszen ők jelenleg a Kindle második sorozatán dolgoznak – az iPhone és a G1 bevonása azonban azt jelenti, hogy sokak számára válik feleslegessé a Kindle e-könyvolvasó.

www.sg.hu, 2009. február 7./

(Sz. P.)